Sinemada Cameo ve Narsisizmin imzası

Trump'ın sinema yolculuğuna bakıldığında bir şey hemen göze çarpar: Her görünüm bir marka inşası çabasıdır. Bu sebeple fırsat buldukça filmlerde görünmeye bayılır. Hitchcock'un oyunbaz, alçakgönüllü imzasının aksine, Trump'ın cameo'ları sürekli bir "ben buradayım, bana bakın, ben önemliyim" manifestosudur.

HÜRREM ERMAN

Sinema ve televizyonda tanınmış bir kişinin kısa, genellikle birkaç dakika ya da saniye süren görünmesine Cameo deniyor. Kelime İtalyanca *"cammeo"*dan *(kabartmalı değerli taş)* türemiştir ve tıpkı bir mücevherdeki kabartma gibi, filmin genelinden ayrı duran küçük ama dikkat çekici bir unsuru ifade ediyor.

1920'lerde *"cameo role"* terimi ilk kez kullanıldığında, *"diğer küçük rollerden öne çıkan küçük bir karakter rolü"* anlamına geliyordu. Zamanla bu tanım genişledi ve ünlü oyuncuların, yönetmenlerin, politikacıların, sporcuların ya da müzisyenlerin kısa, çoğu zaman *"fasulyeden"* görünümlerini kapsar hale geldi.

Cameo'lar çeşitli işlevlere sahip: Bazen orijinal filmin oyuncularının remake'de görünmesi gibi nostaljik bir jest, bazen Stan Lee'nin Marvel filmlerindeki gibi bir imza, bazen de sinematik evreni zenginleştiren meta-anlatı unsuru olarak kullanılıyor. Kimi cameo'lar sürpriz unsuru oluşturuyor, kimi ise hayranları ödüllendiriyor. Ancak temel özellik şu: Bu görünmeler kısa, beklenmedik ve genellikle filmin ana anlatısını bozmadan eklenen tatlandırıcı unsurlar.

Tabii *"Cameo"* deyince aklımıza bu işin pirin geliyor ilk önce: Alfred Hitchcock!

Alfred Hitchcock, altmış yıllık kariyerinde 50'den fazla uzun metraj filme imza atmış, sinema tarihinin en etkili isimlerinden biri olarak kabul edilen İngiliz bir yönetmen. *"Gerilimin Ustası"* lakabıyla anılan Hitchcock, sessiz sinema döneminde başlayıp Hollywood'un altın çağında doruk noktasına ulaşan kariyeriyle, psikolojik gerilim türünün temellerini atmıştı. Alman dışavurumculuğundan Sovyet kurgu teorilerine kadar geniş bir etki yelpazesiyle beslenen Hitchcock, *"saf sinema"* dediği görsel anlatım tarzıyla sadece film dilini değil, izleyici psikolojisini manipüle etme sanatını da yeniden tanımladı.

Psycho'daki duş sahnesinin kurgusu, Vertigo'da ilk kez kullandığı *"dolly zoom"* tekniği *(bugün "Vertigo Etkisi" olarak bilinen)*, MacGuffin kavramını popülerleştirmesi ve sinema salonlarına *"geç kalanları içeri almama"* kuralını getirmesi gibi yeniliklerle Hollywood'un DNA'sına kalıcı izler bıraktı. Ancak Hitchcock'un belki de en sevimli ve en akılda kalıcı mirası, kendi filmlerinde yaptığı cameo'lardır.

Aslında bu cameo olayı bir zorunluluktan doğmuştu.

Anlatalım.

Hitchcock'un imza cameo'ları 1927'de The Lodger: A Story of the London Fog çekimlerinde tesadüfen başladı; rol yapması gereken oyuncu gelmeyince yönetmen kendisi sahneye çıktı ve sırtı kameraya dönük olarak göründü. Bu pratik çözüm, zamanla Hitchcock'un ticari markalarından biri haline geldi ve hayranları onu filmlerde bulmayı bir spor gibi benimsedi.

Ünlü yönetmen ilk dönem görünümlerinde kalabalıklar arasında belirsiz bir figüran olarak yer alırken, ilerleyen yıllarda daha belirgin ve şakacı hale geldi. Strangers on a Train'de şişman formunu taklit eden bir kontrbas taşıyarak trene binerken, Marnie'de ise *"dördüncü duvar"ı (Bu konuda da bir dosya yazabiliriz)* yıkarak doğrudan kameraya bakarak ciddi bir özgüven sergiledi. Lifeboat'ta ise kendinle alay edercesine bir gazetedeki *"önce-sonra"* zayıflama ilanında göründü; ki bu özellikle zekice bir çözümdü çünkü filmin tamamı bir filikada geçiyordu ve normal bir cameo imkansızdı.

Müzikal enstrüman taşımak Hitchcock'un cameo'larında tekrarlayan bir tema haline geldi: Spellbound'da keman kutusu, The Paradine Case'de çello kutusu, Vertigo'da trompet kutusu taşırken görünür. The Birds'de ise iki Sealyham Terrier cinsi köpeğiyle birlikte ortaya çıktı. Bu görünümler sadece eğlenceli jestler değildi; genellikle kahramanın çilesinin başlayacağı anı simgeliyor ya da filmin temasını alttan alta vurguluyordu.

Ancak izleyici beklentisinin filmin kendisinden daha dikkat çekici hale gelmesinden rahatsız olan Hitchcock, François Truffaut'ya verdiği ünlü röportajda bu durumu *"rahatsız edici"* bulduğunu söyler. Seyirciler filmin ilk yarım saatini yönetmeni aramakla geçirince, gerilim anlayışı aksıyordu. Bunun üzerine Hitchcock, cameo'larını filmin ilk beş-on dakikasına yerleştirmeye başladı; böylece izleyici onu görüp rahatlayacak ve asıl hikayeye odaklanabilecekti.

Korkunun usta yönetmeni 52 filminin 40'ında göründü ve bu görünümler onun sadece bir yönetmen değil, büyük yıldızları bile gölgeleyen bir ünlü haline gelmesine katkıda bulundu. 1950'lerde Alfred Hitchcock Presents adlı antoloji dizisini yapıp sunmasıyla birlikte, dolgun fiziği, İngiliz aksanı ve kuru mizahıyla hatırda kalan bir figür oldu. Hitchcock'un cameo'ları sadece bir imza değil, aynı zamanda metinsel bir araç olarak da işlev görüyordu ve yönetmenin filmlerine kattığı bir tür *"kişisel mühür"* niteliği taşıyordu.

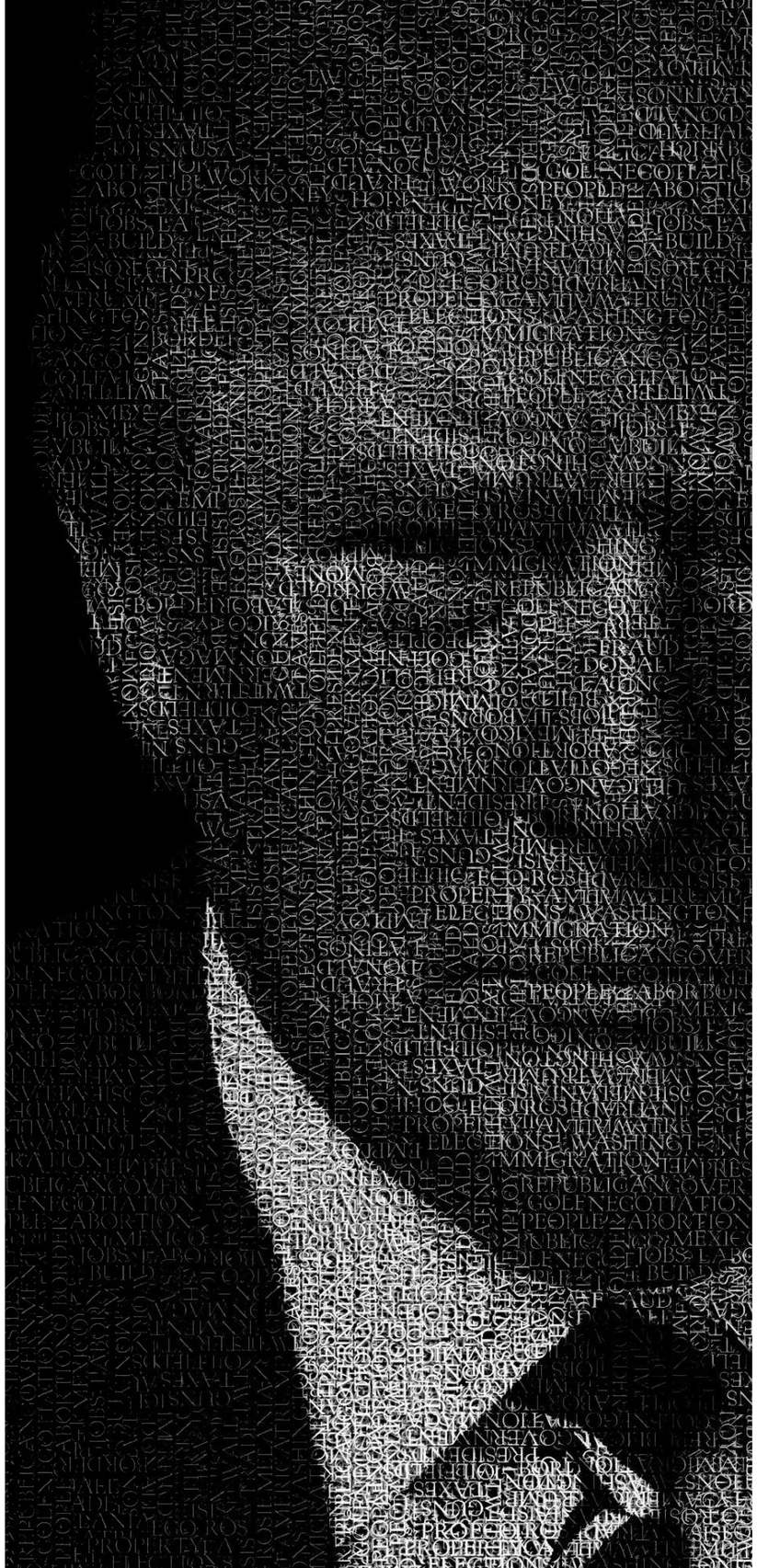

Hitchcock'un bu oto-referansiyel geleneği, yönetmenlerin sadece sahne arkasında kalmayıp kendi eserlerinin bir parçası olabileceğini gösterdi ve Stan Lee'den Peter Jackson'a, Quentin Tarantino'dan M. Night Shyamalan'a kadar sayısız yönetmen ve senaristi etkiledi. Peter Jackson Yüzüklerin Efendisi'nde havuç yiyen köylü, Martin Scorsese Taxi Driver'da yolcu, Quentin Tarantino kendi filmlerinde çeşitli roller oynadılar.

Ancak başlarda eğlenceli görünen bu cameo olayı, narsist kişilerin elinde bambaşka bir işlev görecekti!

Şunu belirtelim Hitchcock'un cameo'ları Donald Trump gibi narsist ünlülerin benmerkezci görünümleriyle kıyaslandığında, temel bir fark taşıyordu: Bunlar eserin hizmetindeydi, egonun değil. Hitchcock kamera karşısına geçtiğinde kendini kutlamak için değil, seyirciyle kurduğu oyunbaz ilişkiyi sürdürmek için yapıyordu bunu.

Peki ya günümüzün cameo kültürü?

İşte burada devreye narsisizm giriyor.

Donald Trump: Narsisizmin Sinematik İmzası

Hitchcock'un cameo geleneğini anlamak için önce bir karşılaştırma yapmak gerekiyor: Patolojik narsisizm nedir ve bir kişinin ekran karşısındaki varlığı bunu nasıl yansıtır?

Pek çok ruh sağlığı uzmanı ve psikolog, Donald Trump'ın klasik bir narsistik kişilik bozukluğu sergilediği konusunda hemfikir. DSM-5'e göre narsistik kişilik bozukluğu, abartılı bir öz-önem duygusu, sınırsız başarı ve güç fantezileri, özel muamele beklentisi, empati eksikliği, başkalarını istismar etme eğilimi ve eleştiriye karşı aşırı hassasiyet ile karakterize ediliyor.

Trump'ın yeğeni ve klinik psikolog Mary Trump, amcasının *"büyüme, öğrenme ya da evrim geçirme yetisinden yoksun, duygularını düzenleyemeyen, tepkilerini ölçülendiremeyen, bilgiyi sentezleyemeyen"* bir kişilik sergilediğini yazar. Çocukluğunda altı ay hastanede yatan annesinin duygusal yokluğu ve empatiden yoksun, zayıflığı küçümseyen babasının onay arayışı, Trump'ın kişiliğini şekillendirmiş gibidir. *"Donald'ın 'en büyük, en iyi, en muhteşem' gibi ifadeler kullandığını her duyduğunuzda,"* der Mary Trump, *"aslında tek bir izleyiciye -babasına- hitap eden bir çocuğun sesini duyuyorsunuz."*

Patolojik narsisizm araştırmalarına göre, Trump'ın destekçilerinin de benzer narsistik eğilimlere sahip olduğu bulgusundan bahsediliyor mesela. 2020 seçim çalışmaları, antagonistik *(düşmanca)* ve kayıtsız narsisizm boyutlarının Trump'a oy verme niyetini güçlü bir şekilde öngördüğünü gösterdi. Trump'ın liderlik tarzı -abartılı bir öz-önem duygusu ve başkalarını önemsememe- narsisizmin iki temel özelliği. Narsistler tarih duygusu taşımazlar; geçmiş olaylar ve söyledikleri sözler rahatsız edici kısıtlamalar olabilir. Trump için tarihin iki dönemi vardır: Trump Öncesi ve Trump Dö-